Reminiscence of MMRDA's Monumental Achievements in 2023

From the MTHL to the Metro Services, MMRDA has redefined the transportation infrastructure for the MMR.

Mumbai, 31st December, 2023:

The Mumbai Metropolitan Region, under the dynamic and visionary leadership of the chief minister Eknath Shinde, has taken several steps towards its promising future in the year 2023, and MMRDA has consistently played a crucial role in aiding its progress and holistic development. MMRDA's visionary projects and innovative directions have led the MMR's noble path towards sustainable urban development. The strategic plan of MMRDA for the MMR this year included the initiation and development of numerous bridges, roadways, metro lines, growth centers, and so on. Many projects have been completed this year, while several ongoing projects have significantly progressed towards their effective conclusion. Especially, the construction works associated with the Mumbai Trans Harbour Link (MTHL), were successfully completed in 2023. Therefore, the longest sea bridge in India is ready to elevate the transportation infrastructure of the MMR to new heights in a very short period of time.

Metro Depot-

The well-planned expansion of the Metro Lines was stringently pursued alongside the deliverance of our dedicated Metro Services. Therefore, the attainment of several land parcels that are essential for the expansion of the Metro Lines became a major goal for MMRDA in 2023. This particular goal has also been achieved this year, as MMRDA received a considerable number of land parcels, thereby helping us to expedite the construction works for the Metro Lines. In particular, 15 hectares of Government Land were transferred to MMRDA in Kanjur to support the construction of the car shed depot for Metro Line 6, while 59.79 hectares of Government Land in Dongri was received to serve the same purpose for Metro Lines 7, 7A, and 9. Similarly, around 47 hectares of land in Nilje was granted to MMRDA to aid the development of the car shed depot for Metro Line 12. Also, MMRDA obtained approval from the Government of Maharashtra in October 2023 for the transfer of 174.01 hectares of land in Mogharpada for Metro Lines 4, 4A, 10, and 11 out of Which 41.5 hectares earmarked for depot.

Slum Redevelopment Scheme for Ramabai Nagar-

MMRDA has undertaken the "Ramabai Ambedkar Nagar Redevelopment Scheme" to enforce Slum Redevelopment. This joint venture with SRA will allow MMRDA to welcome meaningful development opportunities in Ghatkopar (East). The slum area in the designated region accounts for about 33.15 hectares with an existing population of approximately 16575 slum dwellers. All these individuals will benefit from the rehabilitation measures that come under

the SR scheme and MMRDA will offer tenements to about 5000 Project Affected Persons (PAPs). Also, 11 ongoing Slum Redevelopment Schemes that are approved by MMRDA will deliver 11,445 tenements upon completion. Especially, in 2023, the SDC of MMRDA facilitated the allocation of 560 new tenements to PAPs associated with Metro Projects.

NTDA for MTHL-

The Government of Maharashtra honoured MMRDA by facilitating its appointment in principle as the New Town Development Authority (NTDA) to specifically focus on the growth of the areas that will be influenced by MTHL. The MTHL is eagerly anticipated to bring about promising new developments in the surrounding regions. Thus, MMRDA will lead the initiatives of improvement as the NTDA by creating new jobs and elevating housing infrastructure, thereby welcoming a new wave of development in the said regions. Also, several growth centres were envisioned by MMRDA to support urban development, economic growth, and the elevation of business and employment opportunities in select regions in and around the MMR.

Growth Centres in the MMR-

MMRDA's futuristic viewpoint was imbued in the plans for the growth centres, and this vision was duly recognized when MMRDA anticipates being appointed as the Special Planning Authority (SPA) for the development of six growth centres in the MMR. This appointment shall catalyse MMRDA's progress towards the establishment of new growth centres that will shape the future of the residents in the chosen regions. The six growth centres are strategically planned by MMRDA in the surrounding areas of Poynad, Kharbav, Boisar, Neral, Karjat, and Alibag. 11 villages are included in the growth centre for Poynad surrounding area and it covers around 12.7 sq. km area of land. Similarly, the Kharbav growth centre includes 10 villages and covers 58.52 sq. km area of land, while the Boisar growth centre includes 11 villages and 50.22 sq. km land area. In addition, the Neral growth centre encompasses a land area of about 85.72 sq. km from 24 villages, whereas the Karjat growth centre includes 28 villages and 56.11 sq. km of land. Finally, the Alibag growth centre covers around 26.01 sq. km of land from 13 different villages. These growth centres are assured to bring substantial benefits to the population of the surrounding regions upon their completion.

337 km of Metro Lines in Progress-

A substantial proportion of MMRDA's progress in 2023 is interlinked to the construction works for Metro Lines. It is known that Metro Lines 1, 2A, and 7 are currently operational, thereby serving the transportation needs of Mumbaikars with safety and comfort. On the other hand, several other Metro Lines have greatly progressed toward their completion in a stringent manner. Metro Line 2B extends for 23.643 km from D N Nagar to Mandale with 20 stations, generating about 3380 new employment opportunities. This particular Metro Line is fully

elevated and about 60 % of its civil works have been completed. The contract for the construction of the railway substation and other electrical works has been awarded, and 6 trainsets have arrived for the use of Metro Line 2B. The total length of Metro Lines 4 and 4A corresponds to 35.2 km. Metro Line 4 initiates at Wadala and concludes at Kasarawadavali, while Metro Line 4A extends from Kasarawadavalli to Gaimukh. A 65 % progress has been reached for the civil works of these elevated Metro Lines.

Phase I of Metro Line 5 incorporates an 11.8 km elevated corridor from Thane to Bhiwandi with 6 stations. Phase I of this Metro Line is close to completion with a progress of about 82.72 %. Similarly, the overall civil work progress of Metro Line 6 which represents an elevated line of 15.31 km is determined to be around 73.25 %. This Metro Line will run between Swami Samarth Nagar and Vikhroli with 13 elevated stations. The Metro Line 7A is the southern extension of the currently operational Metro Line 7, and it has achieved an overall progress of 24.24 %. This line encompasses an elevated stretch of 0.924 km and an underground twin-tunnel system of 2.5 km between Andheri East and CSMIA. The 10.855 km long Metro Line 9 is recognized as the Northern extension of Metro Line 7 from Dahisar East to Mira Bhayander. The civil works for this Metro Line with 8 elevated stations have attained a stellar progress of 77 %. Finally, Metro line 12 which extends from Kalyan to Taloja forest clearance is under process and civil works tendering is under process.Thus, the collective progressions of these metro lines will enhance the proficiency of Maha Mumbai Metro and redefine the transportation infrastructure of the MMR in the forthcoming years.

The services of Maha Mumbai Metro have accomplished various astounding feats in 2023 in escalating connectivity and enforcing sustainability in the MMR. For instance, Metro Lines 2 and 4 were estimated to have complemented a reduction equivalent to 47,787 vehicles in association with the road travel of passengers. Also, Metro Services are observed to employ only one-fifth of energy in comparison with road transportation per kilometre travelled by commuters. In addition to the unimaginable reduction in energy consumption, Metro Services has also reduced the duration of journeys to about 50 to 75 %. These desirable qualities of Metro Services have made it a preferable mode of transportation in 2023 for many in the MMR, thereby delivering a welcoming reduction in traffic across Mumbai. Also, the data suggests that a single Metro Line renders services that are equivalent to 12 + 12 dedicated bus lanes and 39 + 39 vehicular lanes, which makes Metro Services the right choice for the sustainable future of the MMR.

The Mumbai Metropolitan Region Development Authority has successfully completed the tendering process for the allotment of commercial plots in Bandra Kurla Complex (BKC). Following a competitive bidding process, MMRDA has awarded both plots to Japanese corporate for a remarkable total price of Rs. 2,067.00 Cr This transaction marks one of the

highest foreign direct investments in the real estate sector in the country during the year 2022-23.

Furthermore, in an effort to address the traffic congestion in BKC, MMRDA has undertaken several measures of Traffic Management to reduce traffic congestion and improve the overall traffic management in the area.

BKC Art Plaza

BKC Art Plaza is an intuitive project of MMRDA that embodies the artistic roots of the MMR at Bandra Kurla Complex. Mumbai's vibrant culture and affinity for festivities will make the BKC Art Plaza a valuable gift to the city that celebrates art in every form. The site dedicated to the project incorporates an area of 10545.32 sq. m, with Hardscape and Softscape accounting for 7547.26 sq.m and 2553.60 sq.m of the allocated space, respectively. BKC Art Plaza is meticulously conceived and designed to support the diverse requirements of the residents of the MMR as a perfect venue for recreation, celebration, exhibition, congregation, etc. A wide range of amenities are designed to be incorporated in the Plaza and the works for the project are expected to be completed in early 2024.

The Social Development Cell (SDC) of MMRDA has undertaken the virtuous and socially responsible duty of rehabilitating and resettling PAPs. The assessments have been stringently carried out by SDC to facilitate the rightful allotment of amenities and settlements. Especially, 105 individuals recognized as PAPs in connection with MUTP 2B, Bandra to Borivali 6th additional railway line project were rehabilitated in 2023. Also, alternative housing solutions were granted by MMRDA as a measure of rehabilitation to 303 slum dwellers on IIT Powai and cleared the path for IIT Bombay's Important project called 'Sanshodhan Park'.

The SWM Cell has made also some commendable accomplishments on behalf of MMRDA with respect to solid waste management. The development and operation of the Integrated Solid Waste Processing Facility was undertaken by MMRDA on a Design-Build-Operate-Transfer (DBOT) basis to support the solid waste management requirements of Ambarnath Municipal Council, Kulgaon, Badlapur Municipal Council, and Ulhasnagar Municipal Corporation. Also, the T & C Division of MMRDA facilitated the multimodal integration for 30 different stations that operate on Metro Lines 2A and 7. In addition, 6 Foot Over Bridges (FOB) were established to connect the stations of Metro Line 7 at Gundavali, Rastriya Udyan, Poisar, Dindoshi, and Goregaon. These bridges were very helpful in ensuring the safety and convenience of the commuters' travel between Metro Stations and the other side of the Western Express Highway.

Surya Water Project

Surya Regional Bulk Drinking Water Supply Scheme is incorporated with the responsibility to deliver treated bulk water to Vasai-Virar Municipal Corporation (VVCMC), Mira-Bhayender City Municipal Corporation (MBMC), and 44 villages in Palghar district. It also holds the ability to support extensive water treatment using the Water Treatment Plant of 403 MLD capacity at Suryanagar in Veti Village. With an overall physical progress of about 88 %, the Surya Regional Bulk Drinking Water Supply Scheme can be totally commissioned by the designated corporations in 2024. Also, upon completion, this scheme aspires to facilitate the overall water demand of 14 lakh people residing in the VVCMC region and the 44 villages in Palghar district, in addition to serving about 16 lakh people in the MBMC region.

Hon'ble Chief Minister of Maharashtra Shri Eknath Shinde expressed "Mumbai Metropolitan Region leads the state of Maharashtra through its vast economic contributions and innovative infrastructural achievements. Thus, we have incorporated a multi-dimensional vision for the development of the MMR, and MMRDA has consistently been the enforcer of our vision in and around Mumbai. Many of our dreams for the betterment of the lives and livelihoods of Mumbaikars have been fulfilled this year through the tireless contribution of MMRDA, and we are elated to step into another year of progress and prosperity hand-in-hand."

Dr Sanjay Mukherjee, IAS, Metropolitan Commissioner, MMRDA said ***"We have embraced numerous innovative directions and effective opportunities for the enforcement of sustainability and efficiency in urban infrastructure. However, one thing that has always been a constant for us throughout the year was our commitment to making the lives of the residents of the MMR better. 2023 was made special through the commencement and completion of various construction projects and we can't wait to hand them over to the people. We are definitely ending this year on a positive note with a renewed hope for sustainable development in transportation and infrastructure in 2024 and beyond."**

I am confident that with state government support Mumbai Metropolitan Region Development Authority in its 50th year through its infrastructure led development model will significantly contribute to achieve the 1 trillion dollar economy of state and 5 trillion dollar economy of the country sooner than envisaged.

2023 ठरले एमएमआरडीएसाठी ऐतिहासिक कामगिरीचे वर्ष

पारबंदर प्रकल्प ते मेट्रो सेवांचे जाळे! एमएमआर क्षेत्रात एमएमआरडीएने वाहतूक क्षेत्रातील पायाभूत सुविधांचा चेहरामोहरा बदलण्याचे काम

मुंबई, 31 डिसेंबर, 2023

प्रगती आणि सर्वंकष विकासाचे स्वप्न डोळ्यासमोर ठेवत आणि उज्ज्वल भविष्याच्या दिशेने वाटचाल करण्याचे ध्येय उराशी बाळगणाऱ्या एमएमआरडीएने मा. मुख्यमंत्री श्री. एकनाथ शिंदे यांच्या गतिमान आणि दूरदर्शी नेतृत्वाखाली, 2023 या वर्षात अनेक महत्त्वाची पावले उचलली आहेत. एमएमआरडीएचे दूरदर्शी प्रकल्प आणि नाविन्यपूर्ण दिशांनी एमएमआर क्षेत्राचा शाश्वत शहरी विकासाकडे जाणारा मार्ग अधिक प्रशस्त होण्यास मदत झाली आहे. एमएमआर क्षेत्रासाठी एमएमआरडीएने धोरणात्मक अनेक योजना राबवल्या यामध्ये अनेक पूल, रस्ते, मेट्रो लाईन, विकास केंद्रांचा आरंभ आणि अशा अनेक विकास प्रकल्पांचा समावेश आहे. या वर्षी एमएमआरडीएने हाती घेतलेले अनेक प्रकल्प पूर्ण केले असून उर्वरीत प्रकल्प वेगाने पुर्णत्वाच्या दृष्टीने मार्गक्रमण करत आहेत. मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक (MTHL) शी संबंधित बांधकामे 2023 या वर्षात यशस्वीरित्या पूर्ण झाली असून त्यामुळे भारतातील सर्वात जास्त लांबीचा समुद्री पूल बांधून तयार झाला आहे. या पुलामुळे एमएमआर क्षेत्रात वाहतूक पायाभूत सुविधा अल्पावधीत नवी उंची गाठणे शक्य झाले आहे.

मेट्रो डेपो-

मेट्रो सेवा सुरु करण्यासोबतच मेट्रो लाईन्सच्या जाळ्याचा विस्तार करणे याकडे एमएमआरडीएने प्रामुख्याने लक्ष दिले. 2023 या वर्षात मेट्रो सेवेच्या विस्तारासाठी जमिनींचे अधिग्रहण करणे हा कळीचा मुद्दा बनला होता. जमीन अधिग्रहणासाठी एमएमआरडीएने डोळ्यासमोर ठेवलेले उद्दीष्ट्य गाठण्यात लक्षणीय यश आले आहे. यामुळे मेट्रो सेवांच्या विस्तारीकरणास गती मिळाली आहे. मेट्रो लाईन 6 साठी कारशेड डेपोच्या निर्मितीसाठी कांजुर येथे 15 हेक्टर सरकारी जमीन एमएमआरडीएला देण्यास मंजुरी देण्यात आली. मेट्रो लाईन 7, 7A आणि 9 च्या कारशेड डेपोच्या निर्मितीसाठी डोंगरीपाडा येथील 59.79 हेक्टर सरकारी जमीन एमएमआरडीएला देण्यास मंजुरी देण्यात आली. त्याचप्रमाणे, मेट्रो लाईन 12 साठी कारशेड डेपोच्या विकासाला चालना मिळावी यासाठी निळजे येथील सुमारे 47 हेक्टर जमीन एमएमआरडीएला मंजूर करण्यात आली. एमएमआरडीएने ऑक्टोबर, 2023 मध्ये मेट्रो लाइन 4, 4अ, 10 आणि 11 साठी मोघरपाड्यातील 174.01 हेक्टर जमिनीच्या हस्तांतरणासाठी महाराष्ट्र सरकारकडून मंजुरी मिळवली असून त्यापैकी 41.5 हेक्टर जमीन डेपोसाठी राखीव ठेवली आहे.

रमाबाई नगर झोपडपट्टी पुनर्विकास योजना-

झोपडपट्टी पुनर्विकासाची अंमलबजावणी करण्यासाठी एमएमआरडीएने "रमाबाई आंबेडकर नगर पुनर्विकास योजना" हाती घेतली आहे. हा विकास प्रकल्प एमएमआरडीए झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरणासोबत मिळून राबवत आहे. या दोन प्राधिकरणांनी समन्वय साधल्याने घाटकोपर पुर्वेकडील भागाच्या उत्तम विकासाला चालना मिळणे शक्य होणार आहे. रमाबाई आंबेडकर नगरातील झोपडपट्ट्यांचे

क्षेत्रफळ सुमारे 33.15 हेक्टर इतके आहे. या परिसरात अंदाजे 16,575 झोपडपट्टीवासी राहतात. या प्रकल्पामुळे इथल्या झोपटपट्टीवासीयांशिवाय एमएमआरडीए सुमारे 5000 प्रकल्पबाधित व्यक्तींना (PAPs) घरे देऊ शकेल. याशिवाय एमएमआरडीएने मंजुर केलेल्या 11 झोपडपट्टी पुनर्विकास योजना पूर्ण झाल्यावर 11,445 घरे वितरित केली जाऊ शकतील. तसेच मेट्रो प्रकल्पामुळे बाधित झालेल्या व्यक्तींना 2023 या वर्षात एमएमआरडीएने 560 नवी घरे उपलब्ध करून दिली.

मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक प्रकल्पासाठी नव नगर विकास प्राधिकरण

महाराष्ट्र सरकारने एमएमआरडीएची नव नगर विकास प्राधिकरण म्हणून तत्त्वतःमान्यतादिली आहे. हे प्राधिकरण शिवडी-न्हावाशेवा पारबंदर प्रकल्पामुळे प्रभाव क्षेत्रातील भागांच्या सर्वांगीण विकासासाठी काम करेल. नव नगर विकास प्राधिकरण (NTDA) म्हणून काम करत असताना नव्या रोजगाराच्या संधी निर्माण करणे, गृहनिर्माण पायाभूत सुविधा उभ्या करणे, या आणि अशा इतर इतर कामांमधून एमएमआरडीए, पारबंदर प्रकल्प प्रभाव क्षेत्रात मोठ्या प्रमाणावर विकास करणार आहे. शहरी विकास, आर्थिक वाढ, व्यवसाय आणि रोजगाराच्या संधी वाढवण्याच्या उद्देशाने एमएमआर आणि आसपासच्या निवडक भागांमध्ये विकास केंद्रांचे नियोजन करण्यात आले आहे.

एमएमआरमधील विकास केंद्रे-

भविष्याचा वेध घेत त्यानुसार आपल्या योजना आखणाऱ्या एमएमआरडीएने आपल्या योजनांमध्ये विकास केंद्रांचाही समावेश केला आहे. एमएमआर क्षेत्राच्या विकासासाठी या भागात 6 विकास केंद्रे सुरू करण्यात यावी यासाठी एमएमआरडीएला 'विशेष नियोजन प्राधिकरण' म्हणून नेमण्यात आले आहे. या विकास केंद्रांच्या माध्यमातून एमएमआर क्षेत्रातील निवडण्यात आलेल्या भागांच्या भविष्याला सुनियोजित आणि अर्थपूर्ण आकार देण्यात येणार आहे. एमएमआरडीएने ही सहा विकास केंद्रे धोरणात्मकरित्या नियोजित केली आहेत. पोयनाड, खारबाव, बोईसर, नेरळ, कर्जत आणि अलिबागमध्ये ही विकास केंद्रे नियोजित आहेत. पोयनाड विकास केंद्रामध्ये 11 गावांचा समावेश करण्यात आला आहे. सुमारे 12.7 चौरस किमी क्षेत्रफळ व्यापणाऱ्या क्षेत्राचा या विकास केंद्रात समावेश असेल. खारबाव विकास केंद्रामध्ये 10 गावांचा समावेश असून 58.52 चौरस किलोमीटर क्षेत्रफळाचा या केंद्रात समावेश आहे. बोईसर विकास केंद्रामध्ये 11 गावे आणि 50.22 चौरस किलोमीटर क्षेत्रफळाचा समावेश आहे. याव्यतिरिक्त, नेरळ विकास केंद्रामध्ये 24 गावांमधील सुमारे 85.72 चौरस किमी क्षेत्रफळ समाविष्ट आहे, तर कर्जत विकास केंद्रामध्ये 28 गावे आणि 56.11 चौरस किमी क्षेत्रफळ जमीन समाविष्ट आहे. अलिबाग विकास केंद्रामध्ये 13 गावांचा समावेश असून यात 26.01 चौरस किमी जमीन समाविष्ट आहे. ही विकास केंद्रे पूर्णत्वास आल्यानंतर आसपासच्या परिसराचा सर्वांगीण विकास आणि त्यामुळे होणारे लाभ मिळणे शक्य होईल.

337 किमी मेट्रो मार्गांची कामे प्रगतीपथावर-

2023 मध्ये एमएमआरडीएने मेट्रो मार्ग उभारणी प्रकल्पातील मोठा पल्ला पार केला आहे. मेट्रो लाईन्स 1, 2A, आणि 7 सध्या कार्यरत आहेत, ज्यामुळे मुंबईकरांच्या गरजा पूर्ण करतानाच त्यांना सुरक्षित, सुखकर

प्रवास करणे शक्य झाले आहे. इतर मेट्रो मार्गदेखील पुर्णत्वाच्या दिशेने वेगाने मार्गक्रमण करत आहेत. मेट्रो लाईन 2B चा मार्ग हा 23.643 किमीचा असून डीएन नगर ते मंडाळे असा आहे. या मार्गावर 20 स्थानके असून यामुळे रोजगाराच्या 3380 नवीन संधी निर्माण होणार आहे. हा मेट्रो मार्ग पूर्णपणे उन्नत प्रकारचा असून त्याचे 60% टक्के बांधकाम पूर्ण झाले आहे. रेल्वे सबस्टेशन आणि इतर विद्युत कामांसाठीचे कंत्राट देण्यात आले असून मेट्रो लाईन 2B या मार्गासाठी 6 ट्रेन सेट्स दाखल झाले आहेत. मेट्रो लाईन्स 4 आणि 4A ची एकूण लांबी 35.2 किमी आहे. मेट्रो लाइन 4 वडाळ्यापासून सुरू होते आणि कासारवडवली येथे संपते. मेट्रो लाइन 4A कासारवडवली ते गायमुखपर्यंत आहे. या उन्नत मेट्रो मार्गांसाठी 65% बांधकाम पूर्ण झाले आहे.

मेट्रो लाईन 5 च्या पहिल्या टप्पा ठाणे ते भिवंडीदरम्यान असून हा 11.8 किमीचा उन्नत मार्ग आहे. या मार्गावर 6 स्थानके आहेत. मेट्रो लाईन 5 च्या पहिल्या टप्प्याचे काम पुर्णत्वाच्या दिशेने वेगाने सरकत असून या मार्गाचे जवळपास 82.72% काम झाले आहे. मेट्रो लाईन 6 हा देखील उन्नत मार्ग असून या मार्गाची लांबी 15.31 किमी इतकी आहे. या मार्गावरील 73.25% बांधकाम पूर्ण झाले आहे. स्वामी समर्थ नगर ते विक्रोळी दरम्यानचा हा मार्ग असून या मार्गावर 13 स्थानके आहेत. मेट्रो लाइन 7 ही प्रवाशांच्या सेवेत रुजू झाली असून याचा दक्षिणेकडील विस्तार मार्ग 7A चे 24.24% टक्के काम पूर्ण झाले आहे. मार्गावरील 0.924 किमीचा उन्नत स्वरुपाचा असून अंधेरी पूर्व ते छत्रपती शिवाजी महाराज आंतरराष्ट्रीय विमानतळादरम्यानचा 2.5 किमीचा भाग भूमिगत दुहेरी-बोगदा प्रणालीने जोडणारा आहे. दहिसर पूर्व ते मीरा भाईंदरला जोडणारी मेट्रो लाईन 9 हा, मेट्रो लाईन 7 चा उत्तरेकडील विस्तारीत भाग म्हणून ओळखला जातो. या मार्गावर 8 स्थानके असून या मार्गाचे बांधकाम 77% पूर्ण झाले आहे. कल्याण ते तळोजा दरम्यान धावणाऱ्या मेट्रो लाईन 12 ला पर्यावरणाशी निगडीत मंजुरिची प्रक्रिया सुरू करण्यात आली आहे. या मार्गावरील स्थानके आणि व्हायाडक्टच्या बांधकामासाठी निविदा प्राप्त झाल्या आहेत. अशा प्रकारे, या मेट्रो मार्गांच्या एकत्रित प्रगतीमुळे महामुंबई मेट्रोचे जाळे अधिक विस्तारणार असून त्याचा लाखो प्रवाशांना फायदा होईल. या मेट्रो प्रकल्पांमुळे येणाऱ्या वर्षात एमएमआर क्षेत्रातील वाहतूक पायाभूत सुविधा अधिक बळकट होईल.

एमएमआर क्षेत्रातील वाहतूक सुलभ,सुरळीत, सुखकर व्हावी हा ध्यास अंगीकारणाऱ्या महा मुंबई मेट्रो सेवेने 2023 या वर्षात महत्त्वाचे मैलाचे टप्पे पार करण्यात यश मिळवले आहे. प्रवाशांनी प्रवास केलेल्या प्रति किलोमीटर रस्त्यावरील वाहतुकीच्या तुलनेत मेट्रो सेवा केवळ एक पंचमांश ऊर्जा वापरत असल्याचे दिसूनआले आहे. उर्जेच्या वापरामध्येही लक्षणीय घट झाल्याचे दिसून आले आहे. या मेट्रो सेवेमुळे प्रवाशांच्या प्रवासाचा कालावधी सुमारे 50 ते 75% पर्यंत कमी झाला आहे. या सगळ्या बाबींमुळे एमएमआर क्षेत्रातील प्रवाशांनी मेट्रोनेच प्रवास करणे पसंत केले असून 2023 या वर्षात त्यांनी मेट्रोलाच प्राधान्य दिल्याचे दिसून आले आहे. एक मेट्रो लाईन 12 + 12 समर्पित बस लेन आणि 39 + 39 वाहन लेनच्या समतुल्य सेवा प्रदान करते. यामुळे एमएमआर क्षेत्राच्या शाश्वत भविष्यासाठी मेट्रो सेवा हा सर्वोत्तम आणि योग्य पर्याय आहे.

मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने वांद्रे कुर्ला संकुलामधील (BKC) व्यावसायिक भूखंड वाटपासाठीची निविदा प्रक्रिया यशस्वीरित्या पूर्ण केली आहे. स्पर्धात्मक बोली प्रक्रियेनंतर, MMRDA कडून दोन्ही भूखंड जपानमधील कंपनीने जवळपास 2,067.00 कोटी रुपयांना विकत घेतले आहेत. हा व्यवहार 2022-23 या वर्षातील भारतातील रिअल इस्टेट क्षेत्रातील सर्वाधिक थेट विदेशी गुंतवणुकीपैकी एक आहे.

याशिवाय, वांद्रे कुर्ला संकुलातील वाहतूक कोंडीची समस्या दूर करण्यासाठी आणि या परिसरातील वाहतूक सुरळित व्हावी यासाठी वाहतूक व्यवस्थापनाच्या अनेक उपाययोजना हाती घेतल्या आहेत.

वांद्रे-कुर्ला संकुल आर्ट प्लाझा

एमएमआर क्षेत्राचा कलात्मक भाव जपण्याच्या उद्देशाने एमएमआरडीएने बीकेसी संकुलात बीकेसी आर्ट प्लाझा उभारणीसाठीचा प्रकल्प हाती घेतला असून हा अनोखा प्रकल्प आहे. मुंबईमध्ये विविध संस्कृती गुण्यागोविंदाने नांदतात, मुंबई विविध सण उत्साहाने साजरे केले जातात. त्याचे प्रतिबिंब दर्शवणारा बीकेसी आर्ट प्लाझा ही मुंबई शहराला दिलेली एक उत्तम भेट असेल,असे म्हटले तर ते वावगे ठरणार नाही. 10545.32 चौरस मीटर क्षेत्रफळ जागा या प्रकल्पासाठी देण्यात आली असून हार्डस्केप आणि सॉफ्टस्केपने वाटप केलेल्या जागेच्या अनुक्रमे 7547.26 चौरस मीटर आणि 2553.60 चौ.मी. इतके आहे. एमएमआर क्षेत्रातील लोकांसाठी मनोरंजन, करमणूक, प्रदर्शने, परिषदा यासाठी बीकेसी आर्ट प्लाझा उपयुक्त ठिकाण ठरेल. हा प्रकल्प 2024 मध्ये पुर्ण होण्याचे उद्दीष्ट्य असून या आर्ट प्लाझामधे विविध सेवा अंतर्भूत करण्यात येणार आहेत.

एमएमआरडीएच्या सामाजिक विकास विभागाने प्रकल्प बाधितांचे पुनर्वसन करण्याचे सामाजिक जबाबदारीचे काम हाती घेतले आहे. या विभागाने प्रकल्पबाधितांचे नीट पुनर्वसन होत आहे अथवा नाही हे पाहण्यासाठी काही निकष ठरवले आहेत आणि त्या निकषांचे बारकाईने पालन होत आहे अथवा नाही यावर नजर ठेवली जात आहे. प्रकल्पबाधिकांचे पुनर्सव होत असताना त्यांना देण्यात येणाऱ्या सर्व सोई-सुविधा आहेत अथवा नाही याची देखरेख या विभागातर्फे करण्यात येत आहे. एमयुटीपी2 अंतर्गत वांद्रे ते बोरिवली सहाव्या मार्गिकेच्या कामामुळे प्रकल्पबाधित झालेल्या 105 जणांचे एमएमआरडीएच्या सामाजिक विकास विभागाने पुनर्सवन केले आहे. आयआयटी मुंबईचा महत्वाकांक्षी प्रकल्प असलेल्या संशोधन पार्कसाठींगरजेची असलेल्या जमिनीचा ताबा देत आयआयटी पवई येथील बाधित झालेल्या 303 झोपडपट्टीवासीयांना पर्यायी निवासी व्यवस्था एमएमआरडीएने उपलब्ध करून दिली आहे.

एमएमआरडीएच्या घनकचरा व्यवस्थापन विभागाने घनकचरा व्यवस्थापनामध्ये उल्लेखनीय कामगिरी केली आहे. अंबरनाथ नगरपरिषद, कुळगाव, बदलापूर नगरपरिषद आणि उल्हासनगर महानगरपालिका यांच्या घनकचरा व्यवस्थापनाच्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी MMRDA ने एकात्मिक घनकचरा प्रक्रिया सुविधेचा विकास आणि संचालन डिझाईन-बिल्ड-ऑपरेट-हस्तांतरण (DBOT) तत्त्वावर केले आहे.

तसेच एमएमआरडीएच्या टी अँड सी विभागाने मेट्रो लाइन 2A आणि 7 वरील 30 स्थानकांसाठी मल्टिमोडल इंटिग्रेशनची सुविधा उपलब्ध करून दिली. याशिवाय गुंदवली, राष्ट्रीय उद्यान, पोईसर, दिंडोशी आणि गोरेगाव येथील मेट्रो लाइन ७ च्या स्थानकांना जोडण्यासाठी 6 पादचारी पूल (एफओबी) उभारण्यात आले. यामुळे पश्चिम द्रुतगती मार्ग आणि मेट्रो स्थानकांमध्ये ये-जा करणे प्रवाशांना सुलभ, सुरक्षित आणि सोपे झाले आहे.

सूर्या पाणी पुरवठा प्रकल्प

वसई-विरार महानगरपालिका, मीरा भाईंदर महानगरपालिका आणि पालघर जिल्ह्यातील 44 गावांमध्ये प्रक्रीया केलेले पाणी मोठ्या प्रमाणात सूर्या प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजनेतून वितरित करण्याची जबाबदारी घेण्यात आली आहे. तसेच वेटी गावातील सूर्यनगरमधील जलशुद्धीकरण केंद्राचा वापर करून 403 एमएलडीइतक्या मोठ्या प्रमाणात पाण्याचं जलशुद्धीकरण करण्याची क्षमताही या योजनेत आहे. या कामाची प्रत्यक्षात 88% प्रगती असून सूर्या प्रादेशिक पिण्याचे पाणी पुरवठा योजना 2024 साली महानगरपालिकांकडून पूर्णपणे कार्यान्वित केली जाऊ शकते. त्याचबरोबर ही योजना पूर्ण करून वसई-विरार महानगरपालिका भागात राहणाऱ्या साधारणपणे 1 4 लाख लोकांना, पालघर जिल्ह्यातील 44 गावांना आणि मीरा भाईंदर महापालिका परिसरातील साधारण 16 लाख लोकांना पिण्याचे पाणी पुरवण्याचा मानस आहे.

महाराष्ट्र राज्याचे माननीय मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी याबाबत बोलताना म्हटलं, "एमएमआर क्षेत्र हे त्याच्या आर्थिक सहभागामुळे आणि नावीन्यपूर्ण पायाभूत सुविधांमुळे महाराष्ट्र राज्यात अग्रेसर आहे. यामुळे आम्ही एमएमआर क्षेत्रासाठी बहुविद दृष्टीकोण ठेवला असून हा दृष्टीकोण बाळगत लक्ष्य गाठण्यासाठी मुंबई आणि आसपासच्या भागांमध्ये एमएमआरडीएतर्फे सातत्याने प्रयत्न केले जात आहेत. एमएमआरडीएच्या अथक परिश्रमांमुळे मुंबईकरांचे जीवनमान उंचावण्यासाठी पाहिलेली बहुतांश स्वप्ने पूर्ण करण्यात यश आले आहे. नवे वर्ष हे एमएमआर क्षेत्रासाठी प्रगतीचे आणि अधिक भरभराटीचे जावो ही प्रार्थना.

एमएमआरडीएचे आयुक्त डॉ. संजय मुखर्जी (भा.प्र.से.) म्हणाले, **नागरी पायाभूत सुविधांचा विकास करताना शाश्वतता आणि उपयुकत्ता याचे उद्दीष्ट्य साधण्यासाठी आम्ही अनेक नावीन्यपूर्ण उपक्रम आखले आणि त्यांची प्रभावी अंमलबजावणीही केली. एमएमआर क्षेत्रात राहणाऱ्या नागरिकांच्या सर्वांगिण विकासाचे आम्ही स्वप्न पाहिले असून ते पूर्ण करण्यासाठी आम्ही कटीबद्ध आहोत. 2023 हे वर्ष आमच्यासाठी विशेष वर्ष ठरले. या वर्षात काही नव्या योजना सुरू झाल्या आणि काही महत्त्वाच्या योजना, प्रकल्प पूर्ण झाले. या योजना लोकांच्या सेवेत रुजू करण्यासाठी आम्ही उत्सुक आहोत. 2024 हे वर्ष आणि त्यानंतर येणाऱ्या सगळ्या वर्षांमध्ये आम्ही वाहतूक क्षेत्र तसेच पायाभूत सुविधा क्षेत्रात शाश्वत विकास करू शकू हा विश्वास प्राप्त करण्यात आम्ही या वर्षी यशस्वी झालो. एमएमआरडीएचे हे 50 वे वर्ष असून, मला खात्री आहे की राज्य शासनाच्या पाठबळामुळे पायाभूत सुविधांच्या विकासातून राज्याला 1 ट्रिलिअन आणि देशाला 5 ट्रिलिअन अर्थव्यवस्थेचे उद्दीष्ट्य वेळेपूर्वीच गाठण्यासाठी मोलाचा वाटा उचलू.**